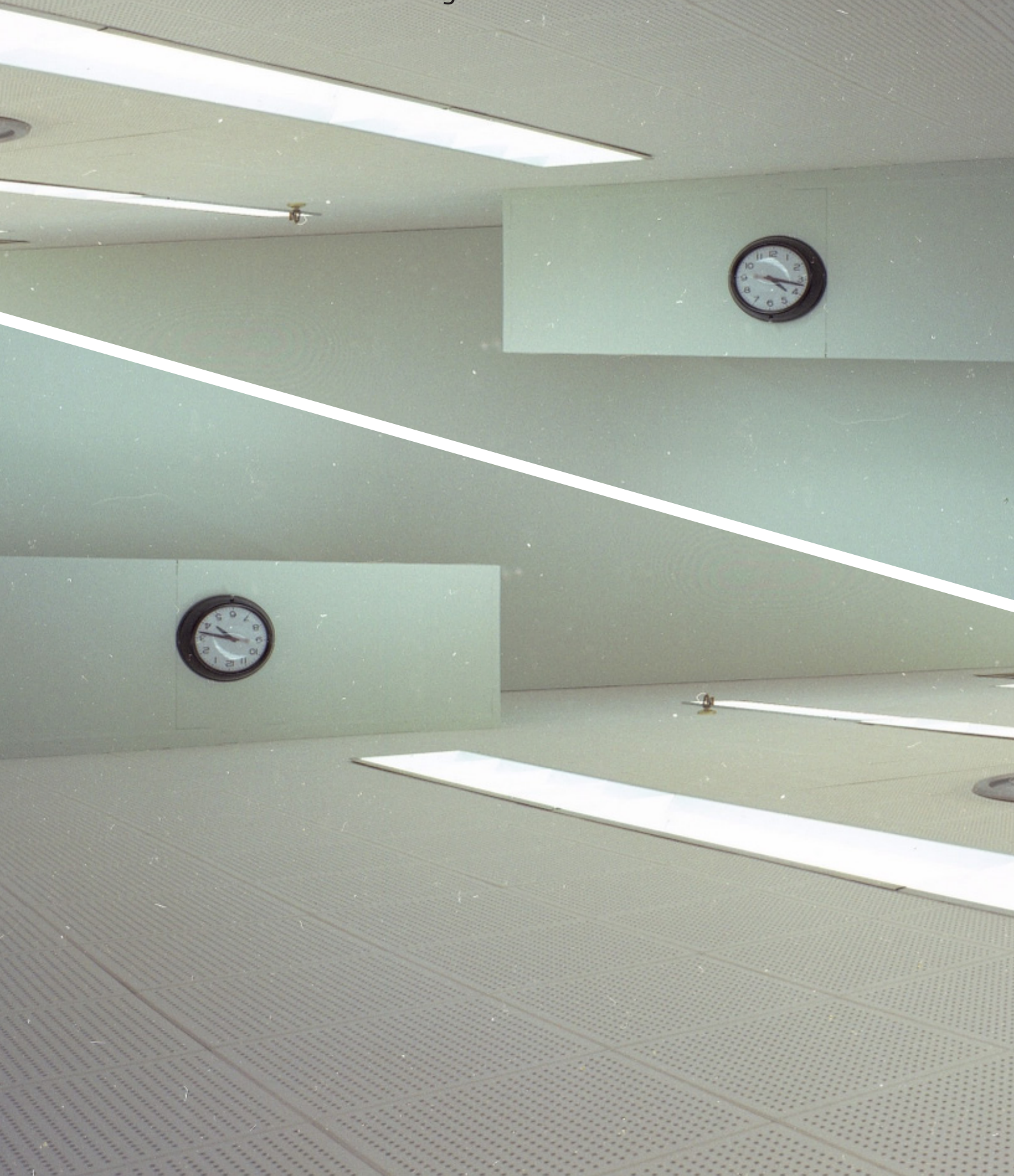

AKTIVITETSRAPPORT

Bergen senter for elektronisk kunst 2011

Innhold

Sammendrag	3
1. Forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid	4
COST SID - Sonic Interaction Design	4
Internasjonal Jamoma-workshop på BEK	5
Gjesteopphold og seminar om surround-lyd	7
Dipole / Modality teambuilding	8
Open Frameworks workshop	9
Pilotprosjekt - Videokunstarkiv	10
Workshop i klassisk stereoskopi	10
2. Kunstproduksjon og arrangementer	11
Sonic Interaction Design, utstilling på Norsk Teknisk Museum	11
Rad#1, Rad#2 og Rad#3	14
Håkonshallen 750 år	16
Unruhige Räume i Håkonshallen	17
Marieke Verbiesen : Reloaded	18
Video- og interaktiv installasjon i Borggården på USF Verftet	19
Alog	20
3. BEK som tjenesteyter	21
Arbeid i våre produksjonslokaler og studio	21
Eksterne arrangementer, Foredrag og workshops, På andre arenaer	22
Server	23

Sammendrag

BEK - Stiftelsen Bergen senter for elektronisk kunst er et tverrfaglig ressurs- og kompetansesenter for arbeid med kunst og ny teknologi. Vi holder til i C. Sundts gt. 55 og har en stab på 2.3 årsverk. I tillegg genereres litt over 2 årsverk gjennom prosjekthonorar og andre eksterne honorarer.

BEK mottar driftstilskudd fra Norsk Kulturfond post 56, Bergen kommune og Hordaland fylke. For 2011 har vi også mottatt prosjektmidler fra Norsk kulturråd, Bergen kommune, PNEK, Bymuseet i Bergen, og europeiske midler fra COST Office og GMEA.

BEK har satset på forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid på et internasjonalt nivå:

- Deltagelse i det EU-finansierte forskningsprosjektet COST-SID Sonic Interaction Design. Prosjektet, med deltagere fra 17 land, ble avsluttet sommeren 2011. BEK var eneste ikke-akademiske organisasjon som deltok.
- Deltagelse i et internasjonalt team av utviklere som arbeider med programvarebiblioteket Jamoma. BEKs server inngår som viktig ressurs for praktisk koordinering av utviklingen. En stor utviklerworkshop ble arrangert på BEK i januar.
- Hans-Gunther Lock, leder for New Media Lab ved kunstakademiet i Estland, gjennomførte et to-delt gjesteopphold på BEK. Oppholdet ble avsluttet med premiere på hans nye komposisjon for lyd og lys, Enlighted Sounds.
- Deltagelse i ressursgruppen til det nyetablerte Videokunstarkivet under ledelse av PNEK.
- Workshops i OpenFrameworks på BEK og Modality på Steim, Amsterdam har bidratt både til innovasjon på teknologisiden og internasjonal nettverksbygging.

BEK har gjennomført og bidratt til en rekke arrangementer i løpet av året: utstillinger, konserter, foredrag, presentasjoner, workshops og seminarer. Vi vil fremheve følgende:

- Den interaktive utstillingen Sonic Interaction Design på Norsk teknisk museum, med rundt 30 tusen besøkende, hvorav 2/3-deler barn og unge.
- Etableringen av arrangementserien RAD, hvor visningsformat, komposisjon og innhold danner hovedfundamenter i en bevisst omdreining rundt kunst og hvordan kunsten møter publikum.
- Håkonshallens 750-års jubileum der BEK bidro med storslåtte projeksjoner på bygningens fasade.

BEK yter også assistanse til prosjekter i form av teknisk og kunstnerisk veiledning, utlån og utleie av utstyr og ved å gi prosjektene tilgang til studio, prosjekttrom, server og andre ressurser. Vi tilbyr også nettbaserte tjenester for kulturlivet, og har nærmere 200 registrerte brukere på serveren. Utover de fast ansatte sitt arbeide, har det vært kunstnerisk aktivitet på BEK 300 dager. Kunstprosjekter vi har bidratt til har vært synlig 253 dager i både inn- og utland, og utstyret vårt har vært i bruk 326 dager i 2011.

BEK har tatt grep i forhold til økt tilgjengelighet overfor den aktive kunstutøver, og dette har som tallene viser båret solide frukter. Vår posisjon som samlingssted, sparringspartner og pådriver på kunstarenaen er styrket. Det vi har oppnådd i 2011 gir oss pågangsmot til videre satsing i årene som kommer.

1. Forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid

Utklipp fra Bergens Tidens artikkel om Le Jury på Borealisfestivalen. EEG-målinger av musikerne ble omsatt til abstrakte visuelle mønstre på skjermer i konsertlokalet under en 12-timers konsertmaraton. Foto: Paul Sigve Amundsen

Bergen senter for elektronisk kunst har som målsetting å heve kvaliteten på elektronisk kunst. Vi tror dette best lar seg gjøre gjennom forskning på feltet, og ved å basere et kunstnerisk utviklingsarbeid ikke bare på produksjon av kunst men samtidig vektlegge kontekstuell tematisering, dialog og diskusjon rundt kunstverkene, og systematisk dokumentasjon. De beste opplevelsene får vi når hjertet og hjernen snakker til oss samtidig. Her vil vi kort oppsummere årets hovedsatsninger.

COST SID - Sonic Interaction Design

Våren 2008 ble Trond Lossius ved BEK oppnevnt av Norges forskningsråd som en av to nasjonale representanter i styringsgruppen for det europeiske forskningsprosjektet COST ACTION IC0601 Sonic Interaction Design¹. COST-SID har vært et fireårig prosjekt i perioden 2007-2011 med 17 deltakerland. Prosjektet ble ledet av professor Davide Rocchesso fra Universita IUAV di Venezia, og hadde et budsjett på ca. 120.000 € pr år. BEK er den eneste ikke-akademiske organisasjonen som har deltatt i prosjektet. Arbeidsgruppe 3, hvor BEK har bidratt, har fokusert på arbeid med interaktiv lyd i kunst og musikk.

Forskning på Sonic Interaction Design handler om å undersøke den rollen lyd kan spille i relasjoner mellom brukere og gjenstander, tjenester eller omgivelser. Her er Davide Rocchessos egne ord når han oppsummerer: "Sonic Interaction Design was a new locution five years ago. Nowadays it is a community, a discipline, a brand, and even an attitude of mind".² Etter endt forskningsperiode var Norge gjenstand for en

stor avsluttende samling lagt til NIME konferansen 2011 i Oslo.³ Som del av samlingen ble det åpnet en interaktiv utstilling på Norsk teknisk museum, produsert av BEK og kuratert av Trond Lossius og Freuke Behrendt. Mer om selve utstillingen senere.

BEK var produsent for en utstilling på Norsk Teknisk Museum, hvor 12 arbeider med interaktiv lyd ble presentert. Her fra Mahlin Stettins performance i Gerhard Eckels verk "Random Access Lattice" under åpningen. Foto: Marius Hauge

Internasjonal Jamoma-workshop på BEK

Jamoma er et programvare-bibliotek for strukturert og avansert arbeid med multimedia i musikk- og sceneproduksjoner, mediainstallasjoner, interaktive kunstprosjekter o.l.⁴ BEK har helt siden 2005 vært del av et internasjonalt team av utviklere som arbeider med å videreføre og forbedre Jamoma-plattformen.

På nyåret var BEK vert for en workshop som samlet 10 utviklere fra Norge, Frankrike, USA og Belgia. I løpet av workshopen ble det diskutert videre utvikling av model-view-controller arkitektur, automatisert testing, integrering mellom Jamoma og andre plattformer, multikanal lydprosessering og generelle planer for kommende år. I oktober møttes fire av utviklerne, deriblandt Trond Lossius fra BEK, i Kansas City til en workshop med fokus på lydprosessering og surround-lyd. I løpet av workshopen ble det også gitt kunstnerpresentasjoner ved University of Missouri – Kansas City og en improvisasjonskonsert ved Charlotte Street Foundation med Trond Lossius og Nathan Wolek.

I utviklingsarbeidet relatert til Jamoma bidrar BEK både med utviklerkompetanse og serverplass. Planen fremover er å intensivere arbeidet ved at BEK søker øremerkede prosjektmidler, og stiller et halvt års gjestkunstoppfordhold til rådighet i 2012.

"Fig" drar nytte av Jamoma i sin performancekunst. Her fra Rad #3 i Bergen tingrett. Foto: Anne Marthe Dyvi.

Jamoma er fortløpende brukt i en rekke kunstprosjekter i miljøet rundt BEK, og har i 2011 bl.a. blitt brukt i disse prosjektene:

- Fig (C. Zakiewicz, T. Thuestad og A. Pritchard): Engastromyths: Quakers and Shamans, performance med dans og musikk på Landmark
- Knut Vaage: Kairos, opera som bestillingsverk fra Den Norske Opera og Ballett
- Knut Vaage: Multimorf 3, komposisjon for el-fele og elektronikk, fremført av Victoria Johnson
- Knut Vaage: Multimorf 3, komposisjon for trombone og foss, Rosendal.
- Lé Jury & Trond Lossius: Borealis Extreme, 12 timers musikk- og videoimprovisasjon, Borealis-festival
- LMW (Lossius, Mogstad, Welsh): Please Note After Image, installasjon med lyd, maleri og video, BGO 1 utstilling ved Bergen kunstmuseum
- Ricardo del Pozo: Fiat Lux 2, Videoperformance i Chateau Neuf under Oslo Fashion Week
- Ricardo del Pozo: Quiet is distinguished, Lydinstallasjon ved Union Scene, Drammen
- Sandsund/Lie: Urmakarens Hjarte, scenekunstproduksjon for ungdom, Førde internasjonale folkemusikkfestival
- Transitteatret: Fatser, scenekunstproduksjon i utvikling til Festspillene 2012
- Trond Lossius: Lines Cinverging at a Distance, lydinstallasjon i Håkonshallen
- Verdensteatret: And All the Questionmarks Started to Sing, sceneproduksjon og installasjon

Jamoma er også jevnlig i bruk i en rekke prosjekter innen billedkunst, musikk, scenekunst og forskning internasjonalt.

Gjesteopphold og seminar om surround-lyd

Selv om BEK ikke har en egen, offisiell gjestekunstordning tilknyttet virksomheten, streber vi etter å gi muligheter for internasjonale kunstnere å benytte BEKs produksjonsfasiliteter. I 2010 stod forskning på lydinstallasjoner og urbanitet i fokus. Dette året har det vært en kunstnerisk rettet virksomhet, der musikkprogrammering og spatialisering av lyd har vært hovedområdet.

Hans-Gunter Lock var gjestekunstner på BEK i to perioder i 2011. Han avsluttet oppholdet med en konsert på WRAP. BEK håper at oppholdet også vil bli starten på et samarbeid mellom Estland, Norge og Sverige der spatialisering av lyd er tema. Foto: Anne Marthe Dyvi

Hans-Gunter Lock er musiker, komponist og Max-programmerer bosatt i Tallin, Estland.⁵ Han leder New Media Lab ved Estonian Academy of Arts og var stasjonert i det ene prosjektrummet vårt først en periode på våren, så en periode på høsten. Under oppholdet har Lock undersøkt løsninger for automatisering av flerkanalsverk på en måte som gjør verket fleksibelt i forhold til ulike høyttaleroppsett. I tillegg har styring av lys relatert til ulike auditive parametre stått på dagsordenen. Gjestekunstoppholdet ble avsluttet med en konsert under seminaret om surround-lyd som BEK holdt i WRAP sine lokaler.⁶

I dagsseminaret "**Sound in Space**" var første del viet faglige presentasjoner, og deretter fulgte kunstneriske innslag.

Trond Lossius gav en grunnleggende innføring til psykoakustikk og spatialiseringsteknikker, med praktiske demonstrasjoner og utprøvinger i rommet. Han viste også hvordan man kan arbeide med disse teknikkene i Max, Jamoma og SpatDIF. Høsten 2010 anskaffet BEK en SoundField SPS250 mikrofon for ambisonic surround-opptak. I presentasjonen viste Trond også hvordan man

praktisk arbeider med mikrofonen i forhold til opptak og videre bearbeiding av opptakene.

Thorolf Thuestad presenterte hvordan han arbeider med surround lyd i ulike kunstprosjekt, og da særlig innen scenekunst, vha. programvaren Reaper. Dette er et relativt nytt DAW (Digital Audio Workstation) program med god støtte for surround lyd. Han viste hvordan han arbeider med ambisonic lydopptak i Reaper, bruk av multikanal effektbusser, den innebyggede 64-kanals surround-panneren, og arbeid i forhold til standard høytaleroppsett som ITU 5.1 så vel som mer særegne høytaleroppsett.

Konsertdelen begynte med at Hans-Gunther Lock fremførte Enlighted Sounds, et nytt elektroakustisk verk med lyd og lys utviklet i løpet av oppholdet ved BEK. Deretter presenterte Rube Sverre Gjertsen et utdrag fra en installasjonsversjon av verket Gamelan Terrain for 16 musikere. Arbeidet inngår i stipendiatprosjektet hans ved Griegakademiet, og utforsker musikalsk multi-dimensjonalitet, morfing mellom musikere og lyd vha. elektronikk, instrumenter og stemmers klanglige muligheter, og utforskning av musikk i rom. Spatialiseringen i arbeidet benyttet distance-based amplitude panning (DBAP), en løsning som er utviklet ved BEK.

Stykkene som ble spilt var:

- Hans-Gunter Lock: Enlighted Sounds
- Ruben Sverre Gjertsen: Utdrag fra Gamelan Terrain [20 '] for 16 musikere, og Sound installation in progress

15 personer deltok på seminaret som ble holdt på WRAP Arts Centre.⁷

Dipole / Modality teambuilding

2010 var startskuddet for prosjektet Dipole og utviklingen av the Modality Toolkit. En tretrinns rakett ble avfyrt, og i 2011 har arbeidet blitt fulgt opp med fokus på å utvide og stabilisere teamet som jobber med Modality, og å legge planen for en videre utvikling. Teamets arbeide er å designe og utvikle verktøy for å forenkle

opprettelsen av personlige (elektroniske) instrumenter som benytter maskin- og programvare kontrollere av forskjellig slag. Målet er en programvarepakke for å hjelpe kunstnere til å utvikle modale elektroniske instrument basert på SuperCollider.

Fra 11. til 21. mai var Modality-teamet på et gjesteopphold hos STEIM i Amsterdam, under en større SuperCollider konferanse som ble avholdt der. Flere samarbeidspartnere (Hannes Hölzl, Till Bovermann, Robert van Heumen og Miguel Negrao) ble tilknyttet prosjektet, og i løpet av oppholdet presenterte de verktøyet slik det har blitt utviklet til nå. De gav hands-on demonstrasjoner og deltok i diskusjoner om ideer og verktøy som andre i SC samfunnet bidro med på møtet.

I tillegg til BEK, er følgende organisasjoner tilknyttet prosjektet gjennom enten finansielle og/eller idealistiske bidrag: STEIM Amsterdam, UDK Berlin & Media Lab ved Aalto universitetet i Helsinki.

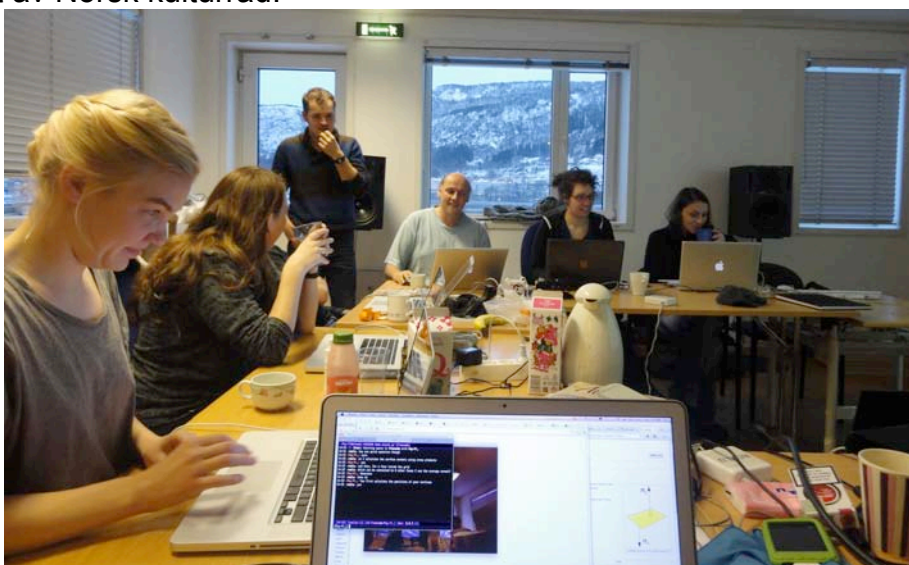
Prosjektet er støttet av Norsk kulturråd og Bergen kommune.

Open Frameworks workshop

Fra tirsdag 6. til fredag 9. desember 2011 arrangerte BEK en workshop i "Open Frameworks", et programvarebibliotek til bruk i interaktive kunstverk. Ledere for workshopen var Rick Companje og Diederick Huibers fra Nederland. Begge er erfarne programmerere, og jobber selv som kunstnere.

Workshopen var åpen for alle kunstnere som arbeider med interaksjon innen elektronikk, lyd, video, animasjon, tekst eller andre media. Å delta var gratis. 8 personer deltok, hvorav 50% var kvinner. Tilbakemeldingene har vært udelt positive, selv om det var lagt opp til et tett program.

Prosjektet er støttet av Norsk kulturråd.

Noen av deltakerne på OpenFrameworks workshop i aksjon. Det er vinter ute, men kaffe og kildekode å varme seg på innomhus. Foto: BEK

Pilotprosjekt – Videokunstarkiv

Videokunstarkivet er et treårig pilotprosjekt (2012-2014) som går ut på å lage et arkiv og kompetansesenter/-nettverk for videokunst på mandat fra Norsk Kulturråd. PNEK ved ressursgruppen som består av Per Platou, Marit Paasche, Ivar Smedstad og Anne Marthe Dyvi (BEK) ble på grunnlag av en åpen utlyst søknadsprosess valgt ut til å gjennomføre dette.

Modellen for gjennomføringen bygger på en nettverksstruktur der ressursgruppen er et faglig og arbeidende råd som knytter seg opp til ekstern kompetanse relevant for hver enkelt problemstilling i utviklingen og som rapporterer til Norsk kulturråds styringsgruppe. Prosjektet skal tilfredsstillende kunstfaglige, arkivfaglige, praktiske og tekniske krav. Norsk kulturråd eier prosjektet, og vil etter endt utvikling ha ansvaret for Videokunstarkivets framtid.

Målet med prosjektet er å bevare og tilgjengeliggjøre norsk videokunst til gode for kunstfeltet, kunsthistorien og allmennheten. Rent praktisk betyr dette å samle inn videokunst fra institusjoner, samlinger, enkeltpersoner og kunstnere, digitalisere disse og utvikle en åpen webportal og database der de tilgjengeliggjøres.

Mer om prosjektet på www.pnek.org og <http://www.kulturrad.no/fagomrader/visuell-kunst/arkiv-for-videokunst/>

Illustrasjonsfoto: Anne Marthe Dyvi

Workshop i klassisk stereoskopi

I workshopen ble det eksperimentert med forskjellige stereoteknikker, med fokus på den opprinnelige teknikken fra midten av 1800-tallet. I løpet av kurset fikk alle laget sine første stereobilder, og bygge sitt eget klassiske stereoskop. Workshopen ble ledet av billedkunstner Ketil Nergaard.

Med workshopen ønsket BEK å tilby et praktisk og historisk orientert kurs med en ikke-elektronisk inngang til en metodikk som de senere årene er aktualisert igjen med bruk av 3D bilder i film og spill mm.

2. Kunstproduksjon og arrangementer

RAD#1 på KNIPSU var starten på en serie arrangement der blant annet presentasjonsformer blir tematisert. Her Ellen Røeds video "While Balancing Oneself in Space". På cembalo spilte Hans Knut Sveen. Foto: KNIPSU

BEK har aktører innen det skapende og utøvende kunstfeltet som primær målgruppe. Samtidig er det en klar målsetting at de prosjektene BEK er involvert i skal formidles til publikum når de er ferdigstilt. Samarbeid med andre kulturorganisasjoner er en viktig forutsetning for denne delen av BEKs virksomhet. Nedenfor er en oversikt over hovedaktiviteter initiert av BEK i 2011.

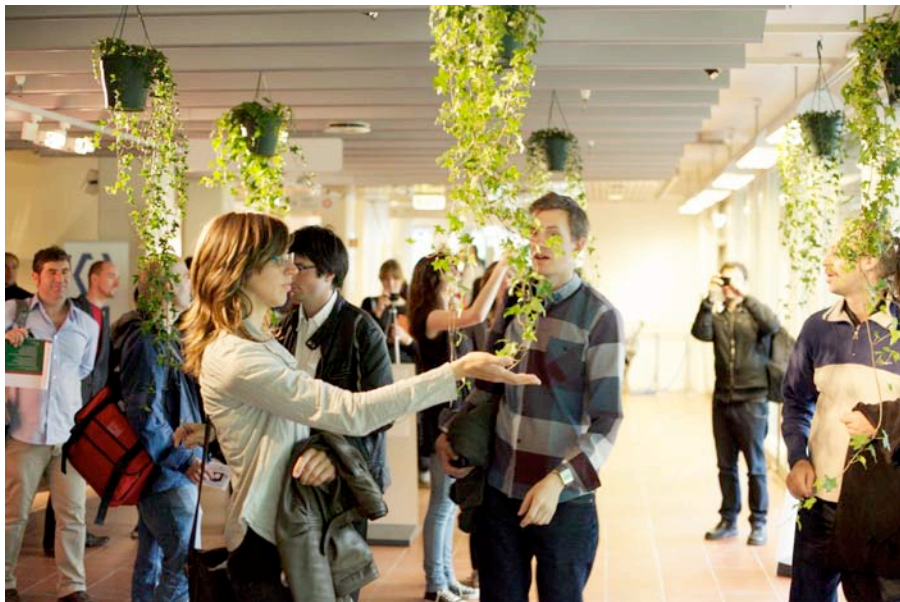
Sonic Interaction Design, utstilling på Norsk Teknisk Museum

"Interaktiv lyddesign er utforskning av lyd som en av de viktigste kanalene for å formidle informasjon, mening og estetiske/emosjonelle kvaliteter i interaktive sammenhenger." Dette har vært temaet for det fireårige forskningsprosjektet EU COST IC0601 Action on Sonic Interaction Design (SID) som har løpt i perioden fra 2007 til 2011. Et av sluttresultatene var en utstilling ved Norsk Teknisk Museum i Oslo sommeren 2011, som viste hvordan interaktiv lyddesign kan brukes i kunst, musikk, design og forskning.⁸

Utstillingen var kuratert av Trond Lossius (BEK) og Frauke Behrendt (Anglia Ruskin University, Cambridge) og produsert av BEK. Høsten 2010 ble det sendt ut en "call for participation" til utstillingen. Responsen var overveldende, vi mottok 104 forslag, og etter en grundig og vanskelig utvelgning stod vi igjen med 11 arbeider. I tillegg ble det bestilt et nytt kunstverk fra den bergensbaserte musikeren Espen Sommer Eide. Til sammen gav de 12 arbeidene et fint overblikk over hva som rører seg innenfor dette tverrfaglige feltet.

Utstillingen presenterte arbeider av Christian Graupner, Roberto Zappalà, Norbert Schnell & Nils Peters (DE/IT/FR), Espen Sommer Eide (NO), Gerhard Eckel (AT), Jessica Thompson (CA), Joshue Ott & Morgan Packard (US), Michael Markert (DE), Natasha Barrett & Karen Mair (NO), René Tünnermann, Till Bovermann & Thomas Hermann (FI/DE), Satoshi Morita (JP/GE), scenocosme (Grégory Lasserre and Anaïs met den Ancxt) (FR), Steve Symons (UK) og Thomas Hermann & Risto Koiva (DE/EE).

Publikum prøver ut de syngende plantene til Scenocosme. Foto: Marius Hauge

Det var stor spennvidde i arbeidene som ble vist; Musikkarbeider hvor lyden avhenger av publikums bevegelser, planter som skaper musikk når de berøres, en enarmet lydbanditt og arbeider for iPad. Det var også eksempler på hvordan lydinteraksjon kan brukes i kontormiljø, og lyd som illustrering av data. To av arbeidene var fra Norge, og fire av arbeidene var resultat av arbeid i COST-SID forskningsprosjektet. 3 av arbeidene var nyproduksjoner, og ytterligere et arbeid var co-produsert av BEK:

- The Movement I-X (2011) av Espen Sommer Eide var bestillingsverk til utstillingen. Arbeidet er tilgjengelig som en iPad app på App Store.
- Crush-2 (2011) av Natasha Barrett & Karen Mair var en ny-produksjon, basert på det tidligere arbeidet Crush fra 2010.
- Random Access Lattice (2011) av Gerhard Eckel var et nytt verk utviklet for denne utstillingen.
- MindBox (2010) av Christian Graupner, Roberto Zappalà, Norbert Schnell og Nils Peters var co-produsert av BEK. Arbeidet er siden vist på Cartes Flux, Helsinki i oktober 2011, lab30, Augsburg i oktober 2011 og Nao Performing Festival, Milano november-desember 2011.

12 ulike verk ble presentert på utstillingen, her ser vi tre av dem i bruk. Jessica Thomsons "Swinging Suitcase", Espen Sommer Eides "the Movement I-V" og Satoshi Moritas "Sonic Helmet". Foto: Marius Hauge

Utstillingen var samlokalisert med den permanente musikkteknologi-utstillingen ved Norsk Teknisk Museum. Dette var en fin plassering, og ga muligheter for fruktbare krysslesinger av de to utstillingene. Utstillingen stod fra 29. mai til 21. august 2011, og Norsk Teknisk Museum anslår at utstillingen har hatt ca. 30.000 besøkende, med en høy andel barn og familier blant publikum.

Åpningen var knyttet til konferansen NIME 2011 - New Interfaces for Musical Expression, arrangert av Universitetet i Oslo. Konferansedeltagerne og de fleste av deltagerne i COST-SID forskningsprosjektet var til stede ved åpningen, og utstillingen ble dermed også formidlet til et stort internasjonalt fagmiljø. I følge COST-kontoret i Brussels er dette den største publikumsformidlingen som noe COST-prosjekt har ledet til i løpet av de 40 årene COST-programmet har eksistert.

Utstillingen er ledsaget av en webside og katalog utgitt av BEK.⁹ Katalogen ble distribuert til alle COST- og NIME-deltagere, og var også tilgjengelig for publikum. I tillegg er utstillingen omtalt i boken "Explorations in Sonic Interaction Design" av Davide Rocchesso, utgitt på Logos Verlag.

Utstillingen ble gjennomført med støtte fra Norsk kulturråd, The COST IC0601 Action on Sonic Interaction Design, COST 'Year of Visibility' og Lydgalleriet. Vi er også svært takknemlig overfor Norsk Teknisk Museum for at de åpnet museet for utstillingen.

Arrangørteamet samlet etter vellykket åpning, (f.v.) Elisabeth Gmeimer – lokal produsent, Lars Ove Toft – daglig leder BEK, Freuke Behrendt - kurator, Trond Lossius – kurator og produsent, og Davide Rocchesso – leder COST-SID. Foto: Marius Hauge

Rad#1, Rad#2 og Rad#3

Rad er en serie enkveldsarrangementer åpent for publikum, der kunstnere/forskere/utøvere velges ut og settes sammen ut ifra kuratorenes søken etter en flermedial helhet som kan belyse komplekse problemstillinger og tema. Serien velger arena ut fra hvert arrangements tematikk, gjerne steder som underbygger den kunstneriske utforskningen. I 2011 er det holdt tre arrangementer i Rad-serien, i 2012 er det planlagt to til.

Tre hovedkomponenter danner Rad-seriens rygggrad for hva som undersøkes og gjennomføres:

- **Visningsformat:** Hvordan enkveldsformatet gir rammer, utfordringer, energi, begrensninger og muligheter så spesifikke at det kan danne et undersøkelsesgrunnlag for sin egen form.

- **Komposisjon:** Komposisjonen bestemmes av hvordan man innenfor formatet nevnt over, kan favne flere kunstneriske tradisjoner/kulturer innenfor flere kunstfelt. Eksempel; billedkunst, scenekunst, litteratur, akademia. Sammen utgjør elementene en helhet, enkveldsarrangementet.

- **Innhold:** Da de ulike utøverne forholder seg til ulike medier og tradisjoner vil de respondere ulikt til sted, tematiske undertoner samt det å settes sammen med andre aktører. Vi vil redegjøre nedenfor hvordan komponentene gir substans til prosjektet ved å bruke de tidligere arrangementene som eksempler.

Fra Rad #2 i Knut Vaages komponisthytte. Foto: Anne Marthe Dyvi

Rad #1 // Seriebegrepet // gjennomført 11.mars 2011

Rad#1 var en presentasjon, installasjon, forelesning og konsert på KNIPSU, Visningsrom for samtidskunst i Bergen.¹⁰ Medvirkende: Ellen Røed / videoinstallasjon, Espen Sommer Eide / foredrag, Maia Urstad / konsert, Steinar Bøyum / foredrag, Anne Marthe Dyvi / lesning, Hans Knut Sveen / cembalo, Knipsu Soundsystem.

Rad#2 // 'Tala ur minnet' // gjennomført 11-12. juni 2011

Den andre utgaven i Rad-serien ble arrangert i Sunde i Kvinnherad. Arrangementet fant sted i Knut Vaages komponisthytte. Et utvalg kunstnere/musikere var inviterte til å improvisere sammen, og det ble opplesning av Ragnvald Vaages dikt på dikterens favorittsteder i naturen rundt eiendommen.¹¹ Improvisatører: Knut Vaage, Chris Delancourt, Signe Lidén, Alog ved Espen Sommer Eide og Dag-Are Haugan, Sigbjørn Apeland, Anne Marthe Dyvi.

Rad#3 // NULLDOKUMENTET // gjennomført 18.november 2011

Bruker vi begrepet nulldokument som et bilde på det unnlatte, det usynlige, det feiltolkede, og det konstruerte kommer vi inn på det som ble vist på Rad#3 i Bergen tingrett - litteratur, dramaturgi og fiksjon som bærer og formidler av informasjon og agenda.¹² Medvirkende: Bjørn Ekeland / foredrag, Julie Lillelien Porter / fotografi, Trine Falch / performance, Nicholas Møllerhaug / hørespill, Fig. (Alwynne Pritchard, Thorolf Thuestad og Claire Zakiewicz) / performance.

Prosjektstøtte fra Bergen kommune har gjort det mulig å initiere Rad-serien. Espen Sommer Eide og Anne Marthe Dyvi har sammen stått for programmering og produksjon av arrangementene.

Bergen Tingrett som arena for kulturelle ytringer. Litteraturviter og foredragsholder Bjørn Ekeland på aktors plass, og publikum har inntatt dommersetet. Foto: Anne Marthe Dyvi

Håkonshallen 750 år

I forbindelse med Håkonshallen 750-års jubileum kuraterte og produserte BEK utendørs videoprojeksjoner på Håkonshallens yttervegg. Tradisjonelt forbinder vi projeksjoner på lerret og dens plane hvite overflate. På 750-årsjubileet er lerretet en gammel steinmur. Planet får dybde og fysisk struktur, og videomediets unge alder står i sterk kontrast til Håkonshallens gamle steinfasade. Underlaget er krevende for gjengivelse av bilde og farge, og stilte høye krav til lysstyrken og de ulike verkens kvalitet. Bymuseet i Bergen bestilte arbeidene til jubileet, og BEK valgte ut 4 kunstnere. Projeksjonene kom til syne ved mørkets frembrudd, og kunne oppleves både på nært hold og på lang avstand i deler av Bergen sentrum utover kvelden og natten.

Bjørg Tarangers video "Karusell" lyser opp Håkonshallens gavlvegg. Foto: Anne Marthe Dyvi

Fra 9. til 18. september presenterte vi videoverket 'Karusell' av Bjørg Taranger på Håkonshallens fasade mot byen. I takt med at dagslyset svant, tredde verket frem på Håkonshallens karakteristiske steinfasade.

I andre visningsperiode, 2. til 12. desember, bidro i tillegg til Taranger tre andre videokunstnere bosatt i Bergen. Jeremy Welsh sitt arbeid 'Ghost Stories' viste videomediets potensiale som collage, et begrep vi kjenner mer fra maleriets lerret eller papiret. Verket refererer til flere kunsthistoriske perioder eller verk, og blir medierefererende der det voldsomme bildematerialet skifter, repeteres og perforerer hverandre.

Kjersti Sundland viste et utdrag av et lengre videoarbeid, 'Glippe', hun har laget sammen med Anne Bang-Steinsvik som hun driver 'Undersentralen' med. Materialet er 'funnet materiale' fra internett, av soldater som i mørket planlegger et militært tokt i Afghanistan.

HC Gilje laget et arbeid spesielt for Håkonshallen inspirert av nettopp dens fasadeornamenter og murstruktur, og jobbet også live på åpningskvelden. Rent fysisk var det en temporær representasjon av bygget Håkonshallen, metafysisk stilte det spørsmålstegn ved persepsjonens definering av virkelighetsoppfattelsen vår.

Publikum som ser videokunst på Håkonshallen.

Unruhige Räume i Håkonshallen

Dyp konsentrasjon og inderlig innlevelse kombinert med sakral arkitektur gjorde Unruhige Räume til en stor opplevelse. Foto tatt fra dokumentaren, redigert av Maria Øy Lojo

Under Borealis-festivalen i mars ble et større treårig prosjekt finalisert. Men først inviterte BEK til en samtale om stykket på WRAP under siste prøveperiode i februar. Dette gav en fin mulighet til å få et innblikk i selve stykket og de prosessene som har lagt forut for resultatet. De inviterte ble geleidet inn i stykkets byggeplass for å undersøke enkeltelementer og opplevelser knyttet til stykket og prosessen bak i en åpen dialog med kunstnerne. Spørsmål både av rein

kunstnerisk art, men også rundt rollefordeling, det å samarbeide over tid, og over lange distanser, ble luftet.

Unruhige Räume er et musikkstykke eller lydverk som strekker i overgangene mellom musikalsk gestikk, rom-akustikk og bruk av elektroakustiske teknikker. Det hele startet som en improvisasjon, men er nå trygt landet som en elektroakustisk flerkanals komposisjon, i hjertet av Håkonshallens lydlige og historiske kontekst.

Unruhige Räume er en komposisjon av og med Bjørnar Habbestad og Pascal Baltazar. Lydlig iscenesetting står Benjamin Maumus for. Stykket er et bestillingsverk i samarbeid med GMEA, Frankrike og Borealisfestivalen, støttet av Norsk komponistfond. Det ble mottatt av et lydhørt festivalpublikum som plassert i Håkonshallens midte fikk oppleve et bevisst og gjennomført verk med velvalgte romlige løsninger.

Marieke Verbiesen : Reloaded

Musikkvideoen "Reloaded" av Marieke Verbiesen har vunnet 3 førstepriser i år, bl.a. for mest innovative animasjon på Prix Ars Electronica. Foto: Marieke Verbiesen

Marieke Verbiesen fra BEK var en av to kunstnere som ble tildelt Bergen kommunes kulturstipend for 2011. Flere utmerkelse ble Verbiesen til del, blandt annet kåringen av "Reloaded" som beste musikkvideo ved kortfilmfestivalen i Grimstad. BEK var co-produsent til videoarbeidet, hvor man kombinerer ulike animasjonsteknikker som Stopmotion og 2d animasjon med Chromakeying, Animatronics og Liveaction på en eksperimenterende måte. Figurene i videoen er designet av Neeltje Sprengers. Videoen er støttet av TAX Videoclipfonds, Nederland. "Reloaded" blir nå presentert på festivaler verden over.

Priser:

- Grimstad Kortfilmfestival, NO, vinner Beste Musikkvideo 2011
- Animationblockparty New York City, USA : vinner Best Animation
- Prix Ars Electronica Festival, Linz, Austria : vinner Innovationprize Animation
- Visuelt 2011, Oslo, NO: nominert til Best Motiondesign

Visninger:

Bitfilm Hamburg, DE - Pictoplasma, Berlin, DE - Playgrounds, Tilburg, NL - Argentina Filmfestival, AR - Animest Filmestival, FR - Fest Anca Festival, SL - Desert Dust, Chicago - Museum for Modern Art, Chicago, USA - Norwegian Kortfilmfestival, Grimstad, NO - Bergen International Shortfilmfestival, Bergen, NO - Milano Filmfestival, Milan, IT - Melbourne International Animation Festival, Melbourne, AUS - Incubate Festival, Tilburg, NL - Butfilmfestival, Breda, NL - Animator Festival, Poznan, PO - Pictoplasma, Haus der Kulturen Welt, Berlin, DE - Bergen International Filmfestival, Bergen, NO - Northwest Filmcentre, Portland, USA - Oslo Internationale Filmfestival, Oslo, NO - Northwest Filmcentre, Portland, USA - Animation Breakdown, West Hollywood, USA - Prix Ars Electronica, Linz, SW - SF MOMA - San Francisco Museum of Modern Art, USA - Supertoone Festival, CH - Visuelt10, Oslo, NO - KLIK Animationfestival, Amsterdam, NL - Animrest, Bukaresti, ROE - Fredrikstad Animasjonsfestival, NO - Northwest Filmcentre, USA - Stop&Go, Zspace, San Francisco, USA - SMT Festival, Los Angeles, USA - Onedotzero Wavelength, British Film Institute, London, UK - Onedotzero Wavelength, EMPAC, New York, USA.

Video- og interaktiv installasjon i Borggården på USF Verftet

BEK har hatt et flerårig samarbeid med USF Verftet om å kuratere inn kunstnere til å vise arbeider i Borggården på USF. Borggården er en gjennomfartsåre på Verftet og har svært mange besøkende i løpet av en visningsperiode. BEK har ønsket primært å vise arbeider av bergensbaserte kunstnere med tilknytning til BEK, med ambisjon om å vise bredden i uttrykk og medier som den elektroniske kunsten omfatter. I 2011 har BEK vist arbeider av: Bjørg Taranger, Stian Remvik og Kjersti Sundland.

Maria Øy Lojo sitt arbeid, Ripple, installert i Borggården fra 2010. Foto: Maria Øy Lojo

Alog

Alog er duoen Espen Sommer Eide og Dag-Are Haugan. De arbeider med musikk i skjæringspunktet mellom elektronika, jazz og samtidsmusikk. I løpet av 2011 arbeidet de flere perioder på BEK med å spille inn og produsere sitt siste album "Unemployed", som ble gitt ut på Rune Grammofon i november. Albumet er i to versjoner, både som cd, og som utvidet kvadrupel LP med 2.5 timer materiale. Albumet fikk terningkast 6 i BT, og har høstet flere strålende kritikker i utlandske magasiner som the Wire, Mojo, Uncut, the Milk Factory og Pitchfork (7.9).

4XLP 'Unemployed' fra 2011. Foto: Alog

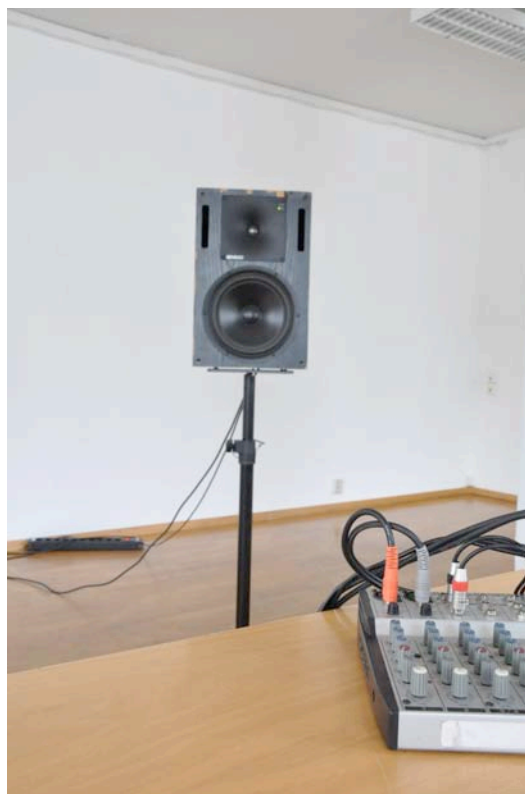
3. BEK som tjenesteyter

C. Sundtsgate 55 hvor vi holder til, er et tidligere pakkhus omgjort til kunstneratelierer og lagre. Huset rommer også to etasjer hvor Kunstakademiet har atelierer og kontorer. BEK ligger på toppen av bygget med utsikt over Bergen havn. I tillegg til kontorer for våre ansatte, har vi 2 prosjektrum, ett video- og ett lydstudio, serverrom, bibliotek og 'mekkebenk' for arbeid med elektronikk. Lageret vårt er stabelt med utstyr som benyttes internt og som også lånes ut til kunstprosjekter eller en sjelden gang leies ut til andre. Alt dette gjør oss i stand til å tilby allsidige og fleksible løsninger for profesjonelle kunstnere, parallelt med våre hovedaktiviteter.

Nedenfor er lister over øvrige kunstneriske prosjekter hvor BEK har bidratt. Oversikten er inndelt i intern og ekstern aktivitet, og synliggjør hvem vi har samarbeidet med. Prosjekter nevnt tidligere i rapporten er ikke med her. Utover egne ansattes lønnsarbeid, har vi totalt en produksjonsaktivitet i våre lokaler 300 dager i året. BEKs bidrag er fordelt på ca 60 ulike produksjoner.

Når det gjelder hva som er tatt med i den eksterne aktiviteten, er det prosjekter hvor BEK har bidratt med mer enn bare utlån av utstyr. Her har BEK deltatt i å gjøre kunst synlig for publikum 253 dager i året. Utstyret vårt har vært i bruk 326 dager.

Prosjektrum og utstyr på BEK. Foto: Anne Marthe Dyvi

Arbeid i våre produksjonslokaler og studio

- fig – 'Engastromyths, Quakers and Shamans' performance, produksjon
- Knut Vaage og Thorolf Thuestad – 'Khairios', opera
- Eva Pfitzenmaier – dokumentasjonsvideo av danseforestilling
- Kristine Halmrast – 'Such Old Friends, So Much Time', lydredigering av video
- Never or Now performancefestival – videodokumentasjon
- Lemur – 'Critical Band', produksjon og lydanalyser
- Pilota (Nicholas Møllerhaug og Espen Sommer Eide) – 'Arkivsirkus', produksjon
- Signe Lidén – masterprosjekt
- Geir Sunde – innspilling demo

- Ingrid Eikhaugen – bachelorprosjekt
- Thorolf Thuestad, Alwynne Pritchard og Maria Øy lojo – performance, produksjon
- Ellen Henriette Suhrke – bachelorprosjekt
- Claudio Forlini – 'Vampyr', lyd-og videoredigering
- Håvard Pedersen og Marieke Verbiesen – 'Pole Position', forarbeid
- Roar Sletteland – produksjon diverse elektronikk til kunstproduksjoner
- Kjersti Sletteland – videodokumentasjon
- Thorolf Thuestad og HC Gilje – Multimorf3, produksjon
- Thorolf Thuestad og Victoria Johnson – 'Electra', reprogrammering
- Daniela Toebelmann – utvekslingsprosjekt, produksjon
- Ruben Sverre Giertsen – stipendiatprosjekt, lydopptak og spatialisering
- Eva Ljosvoll – 'En Odysse', videoredigering
- Elin Vister – masterprosjekt
- Marius Moldvær - videoredigering
- Bergen Barokk og Trond Lossius – innspilling
- Poul Iversen - videodokumentasjon

Eksterne arrangementer

- BG01 – utstilling på Bergen kunstmuseum, verk av LMW, Eva Ljosvoll, telart og Maia Urstad
- fig – 'Engastro-myths, Quakers and Shamans' performance på Landmark, Bergen
- Borealisfestivalen – konsert med Pierre Bastien og Phonophani, Bergen
- Borealisfestivalen – Thierry Besche performs Parmegiani, Bergen
- Borealisfestivalen – Le Jury og Trond Lossius spiller maratonkonsert, Bergen
- Anne Marthe Dyvi – 'Som sopp', performance på Universitetet i Bergen
- Victoria Johnson – konsert og disputas på Norges musikkhøgskole, stipendiatavslutning, Oslo
- Pilota (Nicholas Møllerhaug og Espen Sommer Eide) – 'Arkivsirkus' på Landmark, Bergen
- Kristine Halmrast – 'Such Old Friends, So Much Time', masterutstilling på Bergen Kunsthall
- Astrid Aalgaard – 'The Tivoli Orchestra', masterprosjekt på Bergen Kjøtt
- Thorolf Thuestad, Alwynne Pritchard og Maria Øy lojo – performance på konferanse i regi av Norsk publikumsutvikling, Bergen
- Toril Johannessen – Witte de With, utstilling Amsterdam
- Maria Øy Lojo – 'Et midlertidig møte', produksjon Berlin
- Knut Vaage : 'Multimurf3', konserter Hordaland
- Daniela Toebelmann – utvekslingsutstilling på Bergen Kjøtt
- Eva Ljosvoll – 'En Odysse', utstilling på Lørenskog og i Oslo
- Claudio Forlini – 'Vampyr', premierevisning på Galleri 3,14, Bergen
- Christian Graupner – 'Mindbox' utstilt i Helsinki, Augsburg og Milano
- Toril Johannessen – 'Nonlocality', utstilling i Oslo og Dusseldorf

Presentasjoner og workshops

- Sachiko Haiashi – presentasjon egne arbeider
- Pierre Bastien – presentasjon i forbindelse med konsert på Borealisfestivalen
- Marieke Verbiesen – DVD workshop
- BIT 20 og Notam – Integra workshop
- Signe Lidén – presentasjon av Kinaopphold
- Are Hauffen – Videodokumentasjon workshop i regi av VISP

På andre arenaer

Trond Lossius:

- Bestillingsverk og presentasjon til Håkonshallens 750 års jubileum, Bergen

- Kurs i søknadsskriving på Galleri 3,14 i regi av VISP, Bergen
- *Medlem av komité for diverse kunstuttrykk, Statens kunstnerstipend*
- Eksternt medlem i komité for vurdering av kunststipendiatstillinger ved Griegakademiet.
- Gjestelærer ved musikkteknologistudiet ved NTNU.
- Gitt presentasjon om kunstnerisk utviklingsarbeid ved Høgskolen i Oslo.
- Er redaksjonsmedlem i det nyetablerte fagtidsskriftet InFormation - Nordic Journal of Art and Research
- Presentasjon ved University of Missouri – Kansas City
- Gjestelærer ved Griegakademiet.
- Ledet søknadsworkshop ved VISP.

Marieke Verbiesen:

- Video- og animasjonsworkshop på Alberta Collage of Modern Art, USA
- Wordpress workshop på VISP
- Workshop i "Animation in Physical Space", Alberta College for Art & Design, Calgary, Canada
- Workshop i "Animation in Physical Space", presentasjon og forelesning på Boundary Crossings Conference, Portland, USA
- Presentasjon av egne arbeider på Hi Beam Centre for Contemporary, Calgary, Canada
- Presentasjon av BEKs prosjekter og arbeid på Harvestworks Artcentre, New York, USA
- Presentasjon av egne arbeider på Museum of Moving Image, New York, USA
- Presentation & screening på Northwest Filmcentre, Portland, USA
- "Plan 10 " Site specific Interactive installation, Håvard Pedersen og Marieke Verbiesen
- Exhibition "Intermation", Portland Institute for Contemporary ART & M.O.C.C., Portland USA

Anne Marthe Dyvi:

- Foredrag på Kunsthøgskolen i Bergen
- Presentasjon på seminar om 'Kunst i offentlig rom'
- Presentasjon av prosjekt i offentlig rom, Nytt konserthus i Stavanger
- Styremedlem, Bergen Kunsthall
- Div. tekster Kunstforum, ytter.no
- Div. egne kunstprosjekter

Maria Øy Lojo

- Lydworkshop, Amandusfestivalen på Lillehammer

Server

BEK tilbyr nettbaserte tjenester for kulturlivet, og har nærmere 200 registrerte brukere på serveren. Her er vi vert for nærmere 100 websider for kunstnere, prosjekter og organisasjoner, og epostlistene som BEK hoster ligger stabilt på ca. 600 brukere.

I begynnelsen av januar gjennomførte vi en stor oppdatering av serveren. Samtidig fikk vi gått gjennom hele datasystemet og vedlikeholdt der det trengtes, samt endret innstillinger på enkelte felt der dette var nødvendig. I tillegg gjennomførte vi en omfattende merking av alle kabler og kontaktpunkt slik at seinere feilsøking skal bli så enkel og oversikkelig som mulig. Bart Koppe fra Nederland, som vi har samarbeidet med i flere år, Sindre Sørensen som nylig engasjert i serverteamet vårt, og Trond Lossius som intern datakyndig stod for arbeidet. Vi er veldig tilfreds med hvordan resultatet ble, og opplever nå stabile, oppdaterte løsninger både for oss selv og for alle kunstnerne vi tilbyr tjenestene til.

Referanser

- ¹ http://www.cost.esf.org/domains_actions/ict/Actions/SID
- ² Rocchesso, Davide (2011): *Explorations in Sonic Interaction Design*, Logos Verlag, Berlin
- ³ <http://www.nime2011.org/>
- ⁴ <http://www.jamoma.org/>
- ⁵ <http://www.schoenberg.ee/hansgunterlock/index.html>
- ⁶ <http://wrap.hdu.no/>
- ⁷ <http://wrap.hdu.no/>
- ⁸ <http://www.bek.no/projects/193-sonic-interaction-design>
- ⁹ <http://sid.bek.no>
- ¹⁰ <http://bek.no/projects/174-rad1>
- ¹¹ <http://bek.no/projects/203-rad-2>
- ¹² <http://bek.no/projects/228-nulldokumentet>

BEK
2012